

comittunt. et eorum pena augmentatur in inferno annuatim si sic mortui sunt. Pro quo sciendum quod plura peccata committunt in mundanis. Primo violatio festorum. Secundo iuratur ibi per deum mendaciter ab emptoribus et venditoribus quod toties peccant mortaliter quoties iurant mendaciter scientes et exposito. Item committunt ibi ebrietates. Item lusores ibi ludunt et blasphemant et maledicunt deo et hominibus. Item meretrices ibi conueniunt. Item fraus et deceptio ibi committitur. Item omissio bonorum operum. Plures tamen sunt qui nec missam audiunt nec verbum dei neque res pas. cum tamen dominica die nihil est agendum nisi soli deo vacandum. ut patet de preceptis decalogi. Jeiunia. Ergo prelati civitatum et villarum deberent tempore tales nundinas et locare ad precedentes aut sequentes dies. et non in die dominico vel festivo. Sexti sunt mechanici. qui inveniunt novos modos falsificandi artificia sua. et etiam qui excogitauerunt palliare fraudem et usuram suam in emptoribus et venditionibus. Similiter qui fecerunt nova statuta et nova iura in civitatibus. in villis. unde communitates et pauperes aggrauant. Omnes isti rei erunt omnium malorum qui conueniunt. et eorum pena accrescet usque ad finem mundi. Septimi sunt qui hereses contra fidem catholicam sunt inveniunt. Sicut arrius qui tres personas in divinitate suscipiens. tres etiam deos credidit. de quo Augustinus dicit. quod arrius adhuc non habet ex toto penam suam. sed quot homines adhuc inficiunt heresi sua. tot penas accidentales habebit in inferno ultra penas essentielles quam iam habet. Item saducei qui negant resurrectionem mortuorum. Item Beriani qui negant suffragia animarum. Item Manicheus qui virginis laudavit et coniugium damnavit. Item Iovinianus qui contra coniugium processit et virginis mundiciam despectit. Item Iohannes de bohemia heresiarcha maximus qui confusus est in concilio Constantiensi. adhuc non habet suam penam ex toto sed accrescit sibi de die in diem. de anno in annum. Item sciendum quod etiam pena illorum qui inveniunt divinationes. sortilegia. et carmina vetularum augmentatur. De autem sunt qui malum exem-

plum post se relinquunt. Unde queritur quare tot mali homines sunt in mundo. Respondetur propter mala exempla per quos iuvenes discunt a senioribus malam et perversam vitam. quod unus inficit alium per malum exemplum. sicut carbonem se invicem incendit. Nullo modo essent tot superbi. avari. gulosi. usurarii. et lusores chorizontes. blasphemantes. et etiam qui iurant per deum quod non est verum. et etiam proximis maledicunt. verba scurrilia. et impudica proferunt. et etiam qui negligunt missas et sermones et frangunt ieiunia. nisi ab alijs viderent. Unde versus. A bone maiori discit arare minor. Et tales a quibus ipsi talia mala videntur et didicerunt rei sunt omnium illarum animarum qui sic damnantur propter eorum malum exemplum. et illorum pena augmentabitur in inferno. Unde Gregorius in moralibus. Tot mortibus quis dignus est quot exempla pravitatis in posteros reliquit. Non sunt qui scientes res iniustas possident. et eas hereditibus suis relinquunt. quia tales non solum damnant seipsos. sed etiam filios et filias filiorum suorum. et pena illorum augmentatur semper. quotquot de stirpe eorum damnabuntur. Quantum ad tertiam partem illius sermonis quare exemplum in fra in promptuario de illa muliere qui fuit contrita de iniustis rebus. primam. R.

De inuentione sancte crucis. Sermo. XXI.

Ibi autem ablit gloriari nisi in cruce domini nostri Iesu christi. ad Gal. vi. Aplos in his verbis duo facit. Primo dicit quod solum in cruce est gloriandum. cum dicit. Vbi autem absit gloriari. Secundo determinat in qua cruce sit gloriandum. cum dicit. domini nostri Iesu christi. Unde in presenti sermone ad honorem sancte crucis tria sunt dicenda. Primo de inuentione et dignitate sancte crucis. Secundo aliquod per informationem nostram. Tercio miracula aliqua. Quantum ad primam partem illius sermonis sciendum. quod lignum sancte crucis per multa signa est ostensum. quorum signorum quidam fuerunt ante inuentionem. et quidam in ipsa inuentione. et quidam post inuentionem. Ante inuentionem est ab

angelo datū **Seth** filio **Adę** ad plantā-
dū sic legi in euāgelio **Ricodemi**. q̄ cūz
Adā infirmaret. misit filiū suū ad portam
paradisi p̄ oleo misericordie. vt corp⁹ ei⁹
pungeret ⁊ sanitatē p̄cipet. **Cui** apprens
angel⁹ d̄ ligno in q̄ peccauit **Adā** eidē de-
dit. dicēs: q̄ cū fructū faceret. **Adā** sana-
ret. **Qui** rediēs ⁊ patrē mortuū inueniēs.
ipsum ramū sup̄ tumulū patris plātauit
q̄ postmodū ī magnū lignū creuit. **Salomō**
aut̄ cū edificaret tēplū. illud p̄scidi fe-
cit. nūq̄ tñ locari poterat. q̄n aut̄ esset ni-
mis breue aut nimis longū. ⁊ sic artifices
illud piecerūt. d̄ q̄ postea semita facta ē su-
per quendā lacū ⁊ p̄ ponte positū ē. **Regi-**
na aut̄ **saba** cū venisset audire sapientiaz
Salomonis. ⁊ p̄dictū lacūz trāsire vellet.
vidit ī spiritu q̄ saluator mūdi ī ligno illo
suspendē⁹ erat. ⁊ iō sup̄ illud lignū trās-
ire noluit s̄ **Salomoni** itimauit q̄ ī illo
ligno q̄daz suspendē⁹ fuerat. p̄ cui⁹ mor-
te iudeoz regnū teleri debebat. **Salomō**
aut̄ p̄dictū lignū sustulit inde. ⁊ ī pfundis-
simis terrę vilceribus illud dimergi fecit.
postea p̄batia piscina ibidē facta est. vbi
lenitę hostias abluēbāt. **Vñ** aqua illa tā
ex motu angeli. q̄ ex virtute ligni virtutē
sanādi infirmos accepit. **Appropinquan-**
te aut̄ passione christi p̄dictū lignūz sup̄-
natasse p̄hibet. **Cū** aut̄ iudei vidissent ip-
sum lignum acceperūt ⁊ crucē dñi fecerūt.
q̄d satis p̄ueniēs esse videt. **Primum** enī
lignū paradisi fuit homini causa mortis ⁊
diuine offensionis ⁊ suę electionis. **Cōue-**
niens igit̄ fuit vt p̄ illud lignum de morte
trāsiret ad vitā. **Hoc** ē illud lignū d̄ q̄ dī
Apoc̄. ij. **Dicenti** dato edere d̄ ligno vite
zē. **Iternū** ostēsa fuit ante inuētiōē. ⁊ hoc
p̄ angelū **Constantino** impatori. **Vñ** legi-
tur q̄ ī illo tpe cōgregata ē multitudo gē-
tiliū iuxta danubiū flumiū volentiū eūz ⁊
oēs regiones circa iordanez suo dominio
subingare. q̄d cū **Constantinus** impator
cōperit. p̄cessit contra eos. ⁊ nimio terrore
cōcussus p̄pter eoz multitudinē. sequenti
nocte ab angelo excitat⁹ ⁊ vt sursum aspi-
ciat ammonet. q̄ in celū respiciēs vidit sig-

num crucis circūfultū lumine ⁊ aureis l̄ris
scriptūz. **In** b̄ signo vinctes hostes tuos.
Qui celesti viliōe p̄fortat⁹. crucē ante ex-
ercitū portari fecit. ⁊ irruens ī eos in fugā
cōuertit eos. ⁊ aliq̄s occidit. ⁊ sic fuit crux
christi ostēsa ante inuētiōē. **Secun-**
do fuerūt q̄dam signa ostēsa in ipsa in-
uētiōe p̄ quę crux fuit manifestata. **Vñ**
legi. q̄ mortuo **Constantino** impatore fi-
lius ei⁹ **Constantin⁹** memor victorię p̄ris
quā p̄secut⁹ fuit virtute crucis. matrē suā
Helenā misit hierosolymam. p̄ ipsa cruce
inuenienda q̄ cū ibi venisset. oēs iudeos p̄
totā terrā ad se cōuocari fecit. **Iudei** aut̄
formidantes dicebāt ad inuicē: quare re-
gina eos vocasset. **Vñ** aut̄ ex iudeis no-
mine iudas dixit. **Scio** q̄ a nob̄ scire vult
vbi sit lignū crucis in quo christus crucifi-
xus ē. videte ḡ ne sibi aliquis dicat. q̄ lex
nostra p̄ b̄ destrueret. **Auus** enī meus pa-
tri meo. ⁊ pater meus mihi indicauit. vbi
abscōsa sit. **Cui** iudei p̄hibuerūt ne eam
manifestaret. **Cū** ḡ ante reginā venissent.
⁊ nolent ei indicare locū nec crucem. iussit
eos oēs igne cremari. At illi timentes tra-
diderūt iudā quē illa alloquitur dicens:
Mors ⁊ vita est ante te. elige q̄d vis. aut
crucem indica. vel igne cremaberis. **Cui** il-
le. **Quō** scire possum cū iam plusq̄. cc. an-
ni sūt q̄ christus crucifixus erat. ⁊ ego nō
dum natus fui. **Tunc** ipsa misit eum fame
cruciari ī carcere. **Tandē** extractus. ad lo-
cū cū regina venit. ⁊ cū orasset loc⁹ subito
cōmouet⁹ ⁊ odor mirabilis sentit⁹. ⁊ tūc in-
das fodere cepit. ⁊ xx. passus fodiens tres
cruces repit. ⁊ sic ostēsa fuit in ipsa inuē-
tiōe. **Tertio** fuerūt quēdā signa ⁊ indi-
cia post inuētiōē. **Primo** p̄ infirmi sa-
nationē. quia cū tres cruces essent inuēte
⁊ q̄ esset crux christi p̄ certo nesciret. **Appo-**
sitis duabus crucibus sup̄ quādā mulie-
rem seminauaz. vt dicit̄ in historia ecclēsi-
astica. remediū nullū sensit. **Apposita** xo-
tertia cruce. p̄tinus sanata surrexit. **Secū-**
do p̄ mortui suscitationē. **Cum** enī mor-
tuis quidā deferret̄. ad maiore certitudi-
nē sup̄ corpus defuncti duas p̄mas cruces

Sermo

posuerunt. Et cum nihil proficeret. tertia crux apponitur. et ille. prout resuscitatur. **Tertio** per tituli inscriptionem. Nam titulum quem pilatus scribi fecerat requirentes ipsum inuenerunt et legerunt. ut dicit Ambrosius. **Quarto** per diaboli lamentabilem conquestionem. Nam diabolus ipsam esse crucem christi lamentando conquestionatus est dicens: Vnde quid fecisti iude meo peritiam operatus es. Nam ille fecit perditionem. et tu Iesu inuenisti crucem. per quam regnauisti in populo. per te iam expellaris a regno. Post haec iudas ille qui crucem inuenit baptizatus. et Quiriacus appellatur. et hierosolymorum episcopo defuncto ibidem in episcopatum ordinatur. Quae postmodum iulianus apostata interfecit ex eo quod sanctam crucem inuenit. et sibi multa martyria intulit. Primo texturam sibi abscindi fecit. Secundo plumbum fecit liquari et in os eius fundi. Tertio lectum ferreum afferri. et in eo sanctum Quiriacum extendi et subter carbonem salem et adipem spargi. Quarto iussit foveam fieri et serpentes venenatos ibidem poni et sanctum Quiriacum in eadem iactari. Et serpentes continuo mortui sunt. Quinto Iulianus iussit sanctum Quiriacum mitti in caldarium oleo feruentissimo plenum. qui dum se signans sponte intrare vellet. rogans deum ut iterum in lauacro martyrii baptizaretur. Iratus Iulianus iussit pectus eius perforari. et sic in domino columinari perierunt. Itaque legitur in chronica Hermiani. quod primus imperator catholicus fuit Constantinus magnus qui regnauit Anno domini. cccxi. et regnauit annis. xxi. mensibus. x. et in eodem tempore inuenta est sancta crux. Qui imperator fuit primo maximus christianorum persecutor. et ideo percussit eum dominus lepra pessima et incurabili. Qui apostoli Petrus et Paulus apparentes baptismum persuaserunt. qui a sancto Siluestro baptizatus est et curatus a lepra. Hic Silvester papa. xxxiiij. sedit annos. xxiij. menses. x. diebus. xxi. culturam idolorum destruxit et plurimum fidem christianam exaltauit. Hic primus papa qui absque martyrio in pace quieuit. Constantinus imperator multas libertates ecclesie contulit. Nam romanam urbem. omnes etiam regiones circumiacentes dedit.

et perpetuo assignauit ad usum papae et cardinalium. Lucvox in aere est audita: hodie venenum infusum est ecclesie. Idem Constantinus Helenam matrem suam pervertit ad fidem. Hic etiam constantinopolim repauit. se tempore impialem ibi posuit. Huius mater Anno domini. ccc. xxxij. venit in hierusalem. et crucem domini quesitum et miraculose inuenit. Et ecclesiam mire ornata in bethleem construxit cum quadraginta columnis marmoreis et eorum de marmore positum in loco diuersorij ubi saluator noster natus est. Helena autem partem sancte crucis tetulit ad filium suum aliam partem thecis argenteis conditam reliquit ibi in loco. Hec de inuentione sancte crucis dicta sufficiant. **Quantum** ad secundam pre illius sermonis sciendum. quod nos christiani habemus quadruplex munimentum contra insidias diabolorum qui nituntur nobis nocere in omni loco et in omni tempore. **Primum** est custodia angelorum. nam angeli custodiunt hominem in presenti vita in omnibus locis ubicumque fuerit. **Vnde** psalmus. xc. Angelis suis mandauit de te etc. Ergo in presentia angelorum quilibet homo debet se honeste et pudice habere verbis et factis. **Vnde** Bernardus. In quouis diuersorio in quouis angulo reuerentiam exhibe angelo tuo. nec audeas illo presente quod me vidente non auderes. **Secundum** est nomen Iesus. et similiter nomen Maria. Nam ubicumque nomen Iesus deuote et expresse nominatur ibi diaboli persistere non possunt. sed fugiunt ab illo ubi nomen Iesus insonuerit. Et simile intelligendum est de nomine Maria. ubi nominatum fuerit. **Tertium** est aqua benedicta. Nam ubi aqua benedicta aspersa habetur. ibi diaboli fugiunt. nec ibi possunt exercere fantasmata sua. **Unde** in consecratione aquae leguntur valde notabilia verba. Discedat omne fantasma in loco qui aspersa fuerit haec aqua. Ergo bonum est aquam benedictam habere circa lectum. et aspergere de sero cum ea et maxime circa mulieres qui iacent in puerperio. Et etiam circa infirmos qui sepe aspergendi sunt ad effugandum fantasmata demonum. psalmus. lxxij. Contristi capita draconum in aquis. **Quartum** est signum sancte

crucis qđ demones sustinere nō pnt s̄ fu-
gūt. **Vñ Aug.** Vbi signū sanctę crucis
cū fide 7 timore dei p̄cesserit. nihil ibi ini-
micus nocere poterit. **Chryso.** Vbiunq;
demones signū sanctę crucis viderint. ter-
riti fugiūt. baculū timentes qđ plagā acce-
perūt. **Itē** sciendū qđ qñ q̄s cū signo san-
ctę crucis vult se munire. tūc tria d̄ cogi-
tare. **Primo** q̄s sit ille qđ pependit ī cruce.
qđ Iesus christus fili⁹ dei. **Secūdo** q̄liter
pependit. qđ cū expāssis brachijs 7 cū exte-
lis venis. **Tertio** p̄p̄ quid. scz p̄p̄ salutē
nrām vt nos liberaret a demonū potesta-
te 7 ab eterna morte. 7 quicūq; christian⁹
facit signum sanctę crucis ante se. bonam
p̄sidentā d̄ habere qđ d̄ dirigat euz. p̄-
spere in agēdis 7 p̄seruet eū a piculis. Id-
circo oīa opa qđ q̄s facit. siue de mane sur-
gendo. siue d̄ lero dormitū eundo. siue la-
borando. comedendo. bibēdo. cum signo
sanctę crucis facere d̄. ne diabol⁹ sibi no-
ceat vel ipsum impediāt. **Vñ Hiero.** Ad
omnē actū. ad omnē incessum manus tua
deuote pingat crucē. **Quantū** ad tertiā
p̄tem illius p̄monis nota aliq̄ miracula d̄
sancta cruce. quōd n̄hil debem⁹ facere sine
signo sanctę crucis. **Vñ** legit in dialogo
Bregi. qđ quedā virgo intrauit quendam
hortū 7 comedit lactucā sine signo sanctę
crucis. 7 diabolū cū lactuca comedit. **Itē**
legit qđdam ouerlus religiosus ī ciuita-
te bibit vinū sine licentia 7 sine signo san-
ctę crucis. 7 diabolū cū vino bibit. **Itē** sig-
num sanctę crucis liberat hōiem a laqueo
desp̄ationis. **Cū** legit qđ d̄az voluit se
ipsum ex nimia tristitia 7 desperatione su-
spendere. s̄ p̄ virtutē sanctę crucis qua se
signauit liberatus ē. **Item** signum sanctę
crucis fugat multitudinē demonū. **Cū**
quidā iuuenis volens fieri diues venit ad
quendam necromanticū qđ euz vocasset de-
mones venerūt. 7 vn⁹ inter eos q̄si rex an-
te p̄ibat. cui posita est sedes. **Qui** cū inter-
rogasset q̄re vocati essent. dixit necromā-
ticus. qđ iuuenis iste qđ mecū stat vult vob
frire vt eū diuitē faciatis. **Cui** demon.
Dis christum abnegare? **Rñ** dicit iuuenis.

Certe nolo vt christū abnegē. p̄p̄ diuiti-
as. et statim signauit se sancta cruce. sta-
timq; oīs multitudo demonū signū san-
ctę crucis nō valēs ferre disparuit. **Tūc** il-
le surgēs intrauit ecclesiā. 7 statim imago
crucifixi q̄ erat ī ecclesia sibi īclinauit. qđ
cū p̄marus vidisset ciuitatis. q̄sinit ab eo
si aliqd boni fecisset qđ vidisset qđ sibi ima-
go christi īclinasset. **Qui** cū dixisset ei. qđ
illa die christū abnegare nolūisset. 7 sic il-
le diuitias 7 filiā snā donauit sibi. **Itē** sig-
num sanctę crucis cōpescuit canes latran-
tes. **Exemplū** d̄ quodā cū captus fuisset.
7 de nocte vīcula dirupisset 7 custodes p̄-
transisset 7 portā exiisset. venerunt canes
fortiter latrantes 7 ipsum p̄dere volētes.
s̄ ipse se signo crucis signauit 7 oēs cōpe-
scuit dicēs: **P̄cipio** vobis ī virtute san-
ctę crucis vt taceatis. qđ 7 factū est. **Item**
pulcrū exemplū quōd virtus sanctę crucis
vincit potestātē omnīū demonū. quere in
fra ī p̄mptuario. xxxix. c.

De sancto Vito martyre
Sermo. XXII.

Memento cre-
atoris tui ī dieb⁹ iuuentutis tue
Ita scribitur **Eccl̄s. xij.** Ver-
ba p̄dicta bene p̄ueniūt sancto **Vito** qui
ī iuuentute deo f̄uire cepit 7 martyriū ī xij
anno sustinuit. **Vñ** in p̄senti p̄mone ad
honorē sancti **Viti** tria sūt dicēda. **Pri-**
mo d̄ dignitate sancti **Viti.** **Secundo** de
plaga s̄acti **Viti.** **Tertio** exēplū. **Quā-**
tū ad p̄mū sciendū. qđ sanct⁹ **Vitus** pas-
sus est tpe **Diocleciani** qđ regnauit Anno
dñi. cclxxxix. **Et** h̄z decz dignitates in se
vniūsaliter. q̄s aliq̄ sancti habēt p̄ticularit̄
Prima dignitas ē qđ ī iuuentute mar-
tyriū sustinuit. **Et** in hac dignitate assimi-
latur sanctę **Cristine.** que etiā in xij. anno
sue etatis multiplicia martyria sustinuit.
7 tres indices supauit. **Secūdo** assimi-
lat̄ sanctę **barbarę** qđ a p̄re suo carnali fla-
gellata ē. **Sic** 7 beat⁹ **Vit⁹** a p̄re suo no-
mine bilas crebro verberat⁹ ē ex eo qđ ido-
la p̄temnebat. nec ipsa adorare volebat.